

Student Lukáš straší obchodníky s platinou

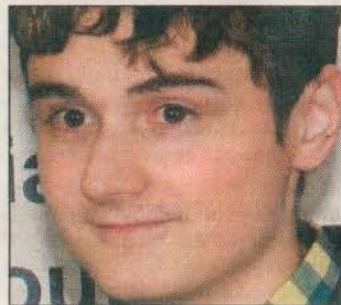
Zdeněk Seiner

Kdekoliv ve světě se na soutěžích a přehlídkách mladých vědců objeví Lukáš Janecký z pardubické chemické průmyslovky, odborníci několika oborů okamžitě zastříhají ušima. Lukáš má našlápnuto po cestě, v jejímž cíli by chemický průmysl mohl šetřit miliardy a pořádně by asi to zatřásl i burzami, na kterých se obchodují výjimečné komodity, především cenné kovy včetně platiny nebo palladia.

Když Lukáš oddeklamuje název svého projektu „Příprava a charakterizace sloučenin prvků 1., 13. a 14. skupiny koordinova-

ných NCN chelatajícími ligandy a jejich potenciální využití jako iniciátorů při vzniku biodegradovatelných polymerů“, laik se cítí být zostuzen a vyřazen z jakékoli diskuse. Jen neochotně pardubický student převádí své zaklínadlo do řeči přístupnější. „Máme přísné profesory, ti trvají na tom, abychom se vyjadřovali naprosto přesně a odborně. Abychom neplácali jako třeba nějací studenti gymnázia,“ spontánně vysvětloval Právu Janecký, přesto se pak pokusil najít vyjádření, které člověk vzdálený specifickému oboru přece jen skousne.

Lukáš dostal prostor, čas i materiál v laboratoři Fakulty chemic-

kotechnologické Univerzity Pardubice a při pokusech přišel snad náhodou na to, že některé organické sloučeniny se za určité situace začnou chovat nečekaně. Lukáš si nevystačil s tím, že by nad překvapivou reakcí jen za-

kroutil hlavou. Zamýšlel se, proč tomu tak je a k čemu by se to dalo využít. „Docházelo k překvapivě složitému spojování CC a CN vazeb za pomoci katalýzy čili k urychlení na bázi kovů-katalyzátorů. Překvapilo nás to a potěšilo. V současnosti se v průmyslu využívají velmi drahé katalyzátory na bázi platiny nebo palladia. Ceny těch sloučenin se platí asi 64 tisíce dolarů za kilogram a podobného urychlení procesu se mi podařilo dosáhnout mnohokrát levněji s využitím jiných kovů, například pomocí chloridu cínatého,“ snažil se alespoň naznačit a trochu dešifrovat svou práci mladý chemik.

Janecký svým nápadem zaujal na konferenci Bernatského v Moskvě, teď pomalu balí kufry a poletí do Phoenixu v USA na vůbec nejprestižnější soutěž mladých vědců Intel ISEF.

Ví, že v Americe si nevystačí jen s chemickými vzorci a s odbornými zaklínadly, bude muset umět svůj možná revoluční nápad prodat. „Když jsem letěl do Moskvy, měl jsem tak trochu obavy z mojí angličtiny, ale překvapivě jsem zjistil, že většina účastníků je na tom hůř než já. Dodalo mi to sebedůvěry, líp se mi mluvilo a taky už jsem se ještě něco dalšího naučil,“ řekl Právu Lukáš Janecký.

Překážky na trati

Osobní vlak s padesáti cestujícími narazil ve čtvrtek večer do kamene, který ležel v kolejišti na trati mezi Teplicemi a Proboštovem. Následkem střetu došlo ke škodě na lokomotivě, nikdo z cestujících nebyl našťastí zraněn. Jde přitom o druhý podobný případ za poslední týden.

Okolnosti, za jakých se kámen na koleje dostal, prověřují nyní teplictí kriminalisté. „Ve věci byly zahájeny úkony trestního řízení pro trestný čin obecného ohrožení,“ řekl Právu mluvčí teplické policie Daniel Vítek a připomněl, že policisté řešili obdobnou událost již v neděli večer.

„Osobní vlak narazil na stejném místě do kusu betonu, který ležel v kolejišti. Škoda na loko-

Právo

Student Lukáš straší obchodníky s platinou

12.3.2016 Právo str. 17 Region Čechy

Zdeněk Seiner Univerzita Pardubice

Kdekoliv ve světě se na soutěžích a přehlídkách mladých vědců objeví Lukáš Janecký z pardubické chemické průmyslovky, odborníci několika oborů okamžitě zastříhají ušima. Lukáš má našlápnuto po cestě, v jejímž cíli by chemický průmysl mohl šetřit miliardy a pořádně by asi to zatřásl i burzami, na kterých se obchodují výjimečné komodity, především cenné kovy včetně platiny nebo palladia.

Když Lukáš oddeklamuje název svého projektu „Příprava a charakterizace sloučenin prvků 1., 13. a 14. skupiny koordinovaných NCN chelatujícími ligandy a jejich potenciální využití jako iniciátorů při vzniku biodegradovatelných polymerů“, laik se cítí být zostuzen a vyřazen z jakékoliv diskuse. Jen neochotně pardubický student převádí své zaklínadlo do řeči přístupnější. „Máme přísné **profesory**, ti trvají na tom, abychom se vyjadřovali naprosto přesně a odborně. Abychom neplácali jako třeba nějací studenti gymnázia,“ spontánně vysvětloval Právu Janecký, přesto se pak pokusil najít vyjádření, které člověk vzdálený specifickému oboru přece jen skousne.

Lukáš dostal prostor, čas i materiál v laboratoři **Fakulty chemickotechnologické Univerzity Pardubice** a při pokusech přišel snad náhodou na to, že některé organické sloučeniny se za určité situace začnou chovat nečekaně. Lukáš si nevystačil s tím, že by nad překvapivou reakcí jen zakroutil hlavou. Zamýšlel se, proč tomu tak je a k čemu by se to dalo využít. „Docházelo k překvapivě složitému spojování CC a CN vazeb za pomoci katalýzy čili k urychlení na bázi kovů-katalyzátorů. Překvapilo nás to a potěšilo. V současnosti se v průmyslu využívají velmi drahé katalyzátory na bázi platiny nebo palladia. Ceny těch sloučenin se platí asi 64 tisíci dolarů za kilogram a podobného urychlení procesu se mi podařilo dosáhnout mnohokrát levněji s využitím jiných kovů, například pomocí chloridu cínatého,“ snažil se alespoň naznačit a trochu dešifrovat svou práci mladý chemik. Janecký svým nápadem zaujal na konferenci Bernatského v Moskvě, teď pomalu balí kufrý a poletí do Phoenixu v USA na vůbec nejprestižnější soutěž mladých vědců Intel ISEF.

Ví, že v Americe si nevystačí jen s chemickými vzorci a s odbornými zaklínadly, bude muset umět svůj možná revoluční nápad prodat. „Když jsem letěl do Moskvy, měl jsem tak trochu obavy z mojí angličtiny, ale překvapivě jsem zjistil, že většina účastníků je na tom hůř než já. Dodalo mi to sebedůvěry, líp se mi mluvilo a taky už jsem se ještě něco dalšího naučil,“ řekl Právu Lukáš Janecký.

Foto popis|

Regionální mutace| Právo - region Čechy

Právo

Festival Amavet fandí chytrým dětem

11.3.2016 Právo str. 17 Severovýchodní Čechy

Zdeněk Seiner Univerzita Pardubice

Dvoudenní Festival vědy a techniky pro děti a mládež Amavet začal ve čtvrtek tradičně v pardubickém výstavním centru Ideon.

Jako vždy v posledních letech bylo výstaviště doslova nadupáno chlapci a děvčaty, kteří chtějí být dobří a lepší, chytří a chytřejší a věří, že úspěch není ostudou ani přítěží.

Letos se Amavetu účastní 145 autorů ze základních škol a nižších tříd gymnázií s 90 projekty a 57 autorů ze středních škol s 42 projekty.

„Začali jsme v roce 2007 a netušil jsem, co nás čeká. Ale předčilo to všechna moje očekávání. Setkali jsme se s úžasnou odezvou ve školách. Kreativní učitelé pochopili, že je to fantastická příležitost nejen pro ně, ale především pro děti v době, kdy je české školství zaměřeno na průměrného žáka,“ svěřil se Právu Stanislav Medřický, dlouholetý ředitel Amavetu.

„Pomáhat slabým je úžasná věc, ale i teď potřebujeme ty silné a kreativní lidi. Tady se pohybují lidé z průmyslu a firem, kteří nám nezištně a nesmírně ochotně pomáhají, protože vědí, že je

tady na Amavetu pro ně vytvářeno personální zázemí, vědí, kolik do toho vrazí a kolik se jim vrátí,“ obrátil se na odbornou veřejnost s provokativní výzvou Medřický. S malou nadsázkou situaci v českém průmyslu podpořil tvrzením, že vrátného firma dnes sežene vždy a všude, ale úzce specializovaného odborníka naopak téměř nikdy a nikde.

Podle očekávání a logiky složil poklonu společnosti Foxconn CZ, dceřině firmě tchajwanského počítačového gigantu. Foxconn, největší zaměstnavatel v Pardubickém kraji a po mladoboleslavské Škodovce druhý největší exportér z Česka, se totiž letos poprvé stal generálním sponzorem Amavetu. „Ten potenciál, který tady na Amavetu je k vidění, vnímáme nesmírně pozitivně. Foxconn je na Pardubicku už šestnáctým rokem, teď plánuje velké investice v České republice a základnu kvalifikovaných zaměstnanců určitě potřebujeme rozšířit,“ řekla Právu marketingová manažerka Foxconnu Dagmar Krausová.

Stabilně a dlouhé roky se s nejvyšší odpovědností o talenty, na něž upozornil Amavet, stará Univerzita Pardubice. Přináší to výsledky. Středoškoláci z Pardubicka pak bodují na mezinárodním poli i na neprestížnějším klání ve Phoenixu v USA. „Soutěží tam každoročně asi 1500 středoškoláků z celého světa. Za těch deset let, co tam jezdíme, jsme získali jedno první místo, dvě druhá a tři třetí místa,“ pochlubil se Medřický.

Pardubický kraj i proto Amavet podporuje. Letos přispěl na účet soutěžního festivalu 300 tisíc korun. „Účastníci z řad žáků i učitelů vidí, že to má smysl. Ti nejlepší se mohou měřit s kolegy v zahraničí a nastartovat kariéru,“ přikývl hejtman Pardubicka Martin Netolický (ČSSD).

Pomáhat slabým je úžasná věc, ale i teď potřebujeme ty silné a kreativní lidi

Foto popis| Amavet dokáže probudit zájem o vědu a techniku ve správném věku. A nejen u kluků.
Foto autor| Foto PRÁVO – Zdeněk Seiner

Regionální mutace| Právo - severovýchodní Čechy

Hradecký deník

Festival vědy a techniky inspiruje budoucí vědky

11.3.2016 Hradecký deník str. 7 Východní čechy

(pro) Univerzita Pardubice

Maturanti Renata a Lukáš jedou do amerického Phoenixu na „vědeckou olympiádu“

Pardubice – Včera začalo ve výstavním centru Ideon krajské kolo Festivalu vědy a techniky pro děti a mládež.

Dnes se autoři projektů – starší žáci a středoškoláci – dozvědí, kdo vyhrál hlavní ceny, kterou je účast na soutěži v americkém Houstonu a studijní cesta do Francie.

„Krajského kola se letos účastní 145 autorů ze základních škol a nižších tříd gymnázií s 90 projekty a 57 autorů ze středních škol s 42 projekty,“ uvedl předseda Asociace pro mládež, vědu a techniku Stanislav Medřický. Souběžně se v Ideonu koná také V. ročník celostátní robotické soutěže Robo RAVE.

Gymnazistka řeší stárnutí rostlin

Festival vědy a techniky pro děti a mládež se v Pardubickém kraji koná od roku 2007.

Soutěží prošli také Renata Štaffová z Gymnázia v Moravské Třebové a Lukáš Janecký ze Střední průmyslové školy chemické v Pardubicích, kteří budou mít v květnu možnost představit své projekty na „vědecké olympiádě“ Intel ISEF v americkém Phoenixu. „Zabývám se stárnutím rostlin a působením rostlinných fytohormonů na stárnutí rostlin,“ vysvětlila letošní maturantka Renata Štaffová. Věří, že v budoucnosti by tento výzkum mohl vést až k tomu, že by rostliny byly schopné plodit několikrát do roka.

„Mým hlavním cílem je teď zvládnout přijímačky na medicínu. Maturity se nebojím, i když takzvaný „svaták“ před ústními zkouškami strávím právě na soutěži ve Spojených státech amerických,“ uvedla Renata Štaffová. A existuje vůbec něco, čeho se nadaná dívka na gymnázium obává?

„Překvapivě mám trochu problémy se středoškolskou angličtinou, přesněji řečeno s gramatikou. Přitom svůj projekt běžně prezentuji v angličtině,“ svěřila se dívka, která už má za sebou studentské vědecké soutěže v Izraeli a Rusku.

Objev mladého chemika překvapil

Do amerického Phoenixu se v květnu vypraví i Lukáš Janecký, student Střední průmyslové školy chemické v Pardubicích.

Svůj objev, který udivil i zkušené chemiky, učinil náhodou. V budoucnu by mohl vést ke zlevnění některých výrobních procesů.

„Můj projekt má dvě roviny. Můžeme hovořit o biologické aktivitě připraveného derivátu, který je nový, dosud nepopsaný. Anebo o procesu v syntézi, jež je z chemického hlediska velmi zajímavá, jelikož zde dochází ke spojování vazeb mezi uhlíky a vazby mezi uhlíkem a dusíkem na bázi katalýzy daleko levnějších kovů, než jsou průmyslově využívané katalyzátory na bázi platiny nebo paládia,“ přiblížil mladý chemik.

Také Lukáše letos čeká maturita, ve studiu se chystá pokračovat na Univerzitě Pardubice, obor chemie a technická chemie. Rád by pokračoval ve svém výzkumu.

Výsledky letošního Festivalu vědy a techniky budou zveřejněny dnes ve 13 hodin.

Stáž ve Francii pro třicet nejlepších

V kategorii junior je hlavní cenou krátkodobá odborná stáž ve Francii pro 30 autorů nejlepších projektů.

V kategorii středoškoláků se autor nejlepšího projektu v květnu zúčastní mezinárodní soutěže v Houstonu, dalších 20 postoupí do národního finále soutěže Expo Science Amavet, ze kterého pak mají možnost dále postoupit do soutěže Intel ISEF 2017 i I-SWEEEP 2016 v USA.

Foto popis| LUKÁŠE JANECKÉHO čeká letos maturita na Střední průmyslové škole chemické v Pardubicích. Potom by rád pokračoval ve studiu chemie na **Univerzitě Pardubice**.

Foto autor| Foto: Deník/Luboš Jeníček

Region| Východní Čechy

Publikováno| Hradecký deník; Východní čechy; 07

Publikováno| Krkonošský deník; Východní čechy; 07

Publikováno| Chrudimský deník; Východní čechy; 07

Publikováno| Jičínský deník; Východní čechy; 07

Publikováno| Náchodský deník; Východní čechy; 07

Publikováno| Svitavský deník; Východní čechy; 07

Publikováno| Orlický deník; Východní čechy; 07

Publikováno| Rychnovský deník; Východní čechy; 07

Publikováno| Pardubický deník; Východní čechy; 07

ID| 19fc3360-e84a-4893-8452-d3f676ea4e02